

Čj.: 47498/2021-UVCR

Zápis z jednání Rady vlády pro národnostní menšiny ze dne 7. prosince 2021

Jednání se uskutečnilo dne 7. prosince 2021 (13:30–16.00 hod.) formou videokonference přes Webex.

Přítomní členové Rady:

Helena Válková (místopředsedkyně Rady), Martin Dzingel (místopředseda Rady, německá menšina), Milan Němeček (MK), Zuzana Jentschke Stöcklová (MPSV), Michal Franěk (MŠP), Stanislav Křeček (veřejný ochránce práv), René Petráš (Právnická fakulta UK), Jana Hajná (Asociace krajů ČR), Patrik Doležal (Svaz měst a obcí ČR), Alena Kovářová (běloruská menšina), Georgi Bečev (bulharská menšina), Petr Rojík (německá menšina), Anna Rákóczi (maďarská menšina), Ján Balog (romská menšina), Ivona Shafaq (romská menšina), Dagmar Březinová (rusínská menšina), Eugenie Číhalová (ruská menšina), Vladimír Skalský (slovenská menšina), Jovan Mitrović (srbská menšina), Bohdan Rajčinec (ukrajinská menšina), Uyen Huu Pham (vietnamská menšina);

Pověření zástupci omluvených členů Rady:

Michal Černý (MŠMT), Jiří Kalašnikov (MZV), Petr Voříšek (MV);

Hosté:

Helena Doktorová (MF), Blanka Bartíková (MK), Jana Gombárová (MK), Zbyněk Gřešek (MD), Petr Šťastný (MV), Martin Červený (Správa pražských hřbitovů);

Omluvení členové Rady:

Andrej Babiš (předseda Rady), Bílková Marie (MF), Jan Mareš (MŠMT), Martin Povejšil (MZV), Petr Vokáč (MV), Roman Lipták (Kancelář prezidenta republiky), Vít Dovalil (Ústav germánských studií, Filozofická fakulta UK), Lenka Kopřivová (chorvatská menšina), Dariusz Branny (polská menšina), Gabriel Kopeć (polská menšina), Adriano Mandilas (řecká menšina), Jaroslav Miňo (slovenská menšina);

Úřad vlády ČR:

Odbor lidských práv a ochrany menšin: Martin Kocanda, Andrea Baršová, Tadeáš Mertlík, Denisa Černohousová, Olga Jeřábková, Jan Chrt.

Schválený program jednání:

1. Kontrola úkolů uložených Radou vlády pro národnostní menšiny na posledním zasedání dne 18. června 2021
2. Informace o postupu ve věci rozšíření ochrany německého jazyka částí III Evropské charty regionálních či menšinových jazyků a ochrany chorvatského jazyka částí II Charty
3. Informace k situaci Chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice na Olšanském hřbitově
4. Možnost (symbolického) navrácení občanství obětem komunistického režimu z řad národnostních menšin
5. Různé
 - a) Informace o jednání výboru pro dotační politiku
 - b) Podnět ukrajinské národnostní menšiny ke zřízení kulturně-vzdělávacího centra
 - c) Informace o dotačním řízení programu na podporu kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin žijících v České republice na rok 2022.
 - d) Stručná informace o realizovaných a nere realizovaných projektech dotačního řízení v roce 2021 (vratky celé dotace spojené s Covid-19, změny rozpočtů).
 - e) Doplnění zástupců maďarské, romské, rusínské, ukrajinské a vietnamské národnostní menšiny do výběrové dotační komise MK v programu na podporu kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin žijících v České republice.
 - f) Informace ohledně vytvoření pozice zmocněnce pro romské záležitosti
 - g) Informace o stavu procesu začlenění gruzínské menšiny do Rady a plán začlenění
 - h) Diskuze k návrhu na povinné očkování

Místopředsedkyně Rady, H. Válková, přivítala přítomné členy Rady vlády pro národnostní menšiny (dále jen „Rada“) a hosty a zahájila třetí jednání Rady v roce 2021. H. Válková nejprve omluvila nepřítomnost předsedy Rady, Andreje Babiše, který se z pracovních důvodů nemohl jednání zúčastnit.

Ad 1. Kontrola úkolů uložených Radou vlády pro národnostní menšiny na posledním zasedání dne 18. června 2021

Tajemník Rady M. Kocanda zrekapituloval stávající úkoly uložené Radou dne 18. června 2021.

Prvním úkolem je informování o dalším postupu v přípravě nového nařízení vlády, které by nahradilo dosavadní platné nařízení vlády 98/2002 Sb.¹ M. Kocanda informoval, že po jednání s příslušnými resorty je nové nařízení v podobě, kdy by mohlo jít do mezirezortního připomínkového řízení. Ještě je však nutné věc zkonzultovat s Ministerstvem financí (dále jen „MF“), ohledně technických detailů struktury rozpočtu. Dále byl předložen požadavek Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) o vypuštění MPSV z nového nařízení, jakožto poskytovatele dotací v oblasti dotací pro národnostní menšiny. Důvodem je

¹ Nařízení vlády 98/2002 Sb., kterým se stanoví podmínky a způsob poskytování dotací ze státního rozpočtu na aktivity příslušníků národnostních menšin a na podporu integrace příslušníků romské komunity.

nevypisování dotačních programů na MPSV v této oblasti v současné době. Jelikož se jedná o zásadní změnu, tak tajemník M. Kocanda preferuje počkat na potvrzení tohoto kroku od nového vedení MPSV, respektive nové vlády.

Druhým úkolem uloženým Radou na posledním zasedání Rady byla žádost na Ministerstvo dopravy (dále jen „MD“), aby do 31. července 2021 poskytlo Radě informaci o konkrétním datu zavedení hlášení v polském jazyce na železničních nádražích a zastávkách a prověřilo možnosti financování souvisejících nákladů. MD 2. srpna zaslalo Sekretariátu Rady vyjádření ohledně zavedení zmíněného hlášení nejpozději do 30. září 2021. K tomuto kroku skutečně došlo. Následně dostal prostor zástupce MD Z. Gřešek, který si připravil prezentaci a představil konkrétní příklad zavedení hlášení na vlakovém nádraží v Třinci, kde se uskutečnilo i oficiální spuštění za účasti hostů. Hlášení bylo spuštěno ve 14 nádražích a zastávkách, výhledově může být spuštěno ještě v dalších dvou zastávkách, kde ale v současné době není hlášení zavedeno obecně. Následně chtěl Z. Gřešek přehrát ukázkou hlášení, ukáзка ale bohužel nebyla slyšet, Sekretariát Rady ji však zaslala členům Rady a hostům po jednání. M. Kocanda konstatoval, že úkol byl splněn.

Třetím úkolem byla žádost Rady na ministra zahraničních věcí, aby ve spolupráci se zmocněnkyní vlády pro lidská práva předložil vládě České republiky návrh na posílení ochrany němčiny podle ustanovení části III Evropské charty regionálních či menšinových jazyků v souladu s usnesením Rady vlády pro národnostní menšiny č. 3/2021 ze dne 8. ledna 2021. Tomuto úkolu bude věnován zvláštní bod.

Čtvrtým úkolem byla žádost na ministra zahraničních věcí, aby ve spolupráci se zmocněnkyní vlády pro lidská práva předložil vládě České republiky návrh na rozšíření ratifikace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků k zajištění ochrany spisovného chorvatského jazyka s akcentem na podporu gradišćanské jazykové variety chorvatštiny částí II Charty v souladu s usnesením Rady vlády pro národnostní menšiny č. 3/2021 ze dne 8. ledna 2021. Tomuto úkolu bude věnován zvláštní bod.

Pátým úkolem byla, v návaznosti na provedené Sčítání lidu, domů a bytů 2021, žádost Rady na Ministerstvo vnitra (dále jen „MV“), o zpracování metodického stanoviska pro potřeby obcí k posuzování počtu občanů hlásících se k jiné než české národnosti v souvislosti se zřizováním výborů zastupitelstva pro národnostní menšiny podle zákonů o územních samosprávných celcích a označování ulic v jazyce národnostní menšiny podle zákona o obcích do 31. srpna 2021. MV připravilo metodiku, která byla už rozeslána obcím. M. Kocanda poděkoval MV za spolupráci, a konstatoval, že tento úkol byl splněn.

Šestým úkolem byla žádost Rady na Moravskoslezský kraj, zřizovatele Muzea Těšínska, aby prověřil dodržování závazků České republiky dle Evropské charty regionálních či menšinových jazyků, zejména ve smyslu užívání tradičních a správných forem místních názvů v polském jazyce, v muzejních expozicích a výstavách. Sekretariát Rady v této věci kraj kontaktoval a zaslal mu usnesení ohledně výše uvedeného tématu. Zatím nebyla obdržena žádná odpověď.

Sedmým úkolem byla žádost Rady na obce, aby věnovaly zvýšenou pozornost oblasti dodržování ustanovení § 29 a § 117 zákona č. 128/2000 Sb. o obcích, (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, tj. zda jsou po splnění zákonných podmínek zavedeny vícejazyčné názvy a označení, a zda byl zřízen výbor pro národnostní menšiny a jeho složení odpovídá dikci zákona, s čímž souvisí osmý úkol, kterým byla žádost Rady na MV, aby v rámci kontroly samostatné působnosti obcí věnovalo zvýšenou pozornost podnětům na nedodržování ustanovení § 25 a § 117 zákona č. 128/2000 Sb. Na základě pracovní schůzky Sekretariátu Rady a MV bylo dohodnuto, že MV bude zmíněným bodům sedm a osm věnovat větší pozornost.

H. Válková otevřela rozpravu. M. Dzingel, místopředseda Rady, informuje, že existuje určitá nechuť vedení tří konkrétních obcí, kde německá menšina dosahuje požadovaného počtu obyvatel, dodržovat ustanovení zmíněná v sedmém úkolu. P. Voříšek (MV) vyzývá k zaslání podnětů na jeho email a slibuje, že se na ně osobně podívá. Zmocněnkyně H. Válková konstatuje, že Kancelář Rady ve spolupráci s německou menšinou zašle MV seznam zmíněných obcí, včetně kontaktů na starosty a domluví se na společném postupu. Na příštím jednání Rady bude poskytnuta informace, jak se věc vyvíjí. V. Skalský si posteskl, že nebyla

dobrá koordinace mezi jednotlivými zeměmi, nebyly dokonce ani stejné termíny, a v konkrétních příkladech došlo k chybám, kdy se občani Slovenska, kteří žijí trvale v ČR, hlásili na Slovensku, apod.

H. Válková dále pokračovala, že Sekretariát Rady obdržel aktuální zprávu, že ČSÚ nestihne zaslat neoficiální předběžné údaje o počtech občanů ČR, hlásáních se k jiné než české národnosti dříve, než do 15.1.2022. Sekretariát Rady zašle údaje menšinám ihned jak je obdrží.

Usnesení č. 16/2021
Rady vlády pro národnostní menšiny
ze dne 7. prosince 2021 k bodu jednání č. 1

Rada vlády pro národnostní menšiny

bere na vědomí informaci o plnění úkolů uložených Radou vlády pro národnostní menšiny a konstatuje, že úkoly byly splněny.

HLASOVÁNÍ O USNESENÍ

PRO	ZDRŽEL SE	PROTI
21	0	0

Usnesení bylo přijato.

Ad 2. Informace o postupu ve věci rozšíření ochrany německého jazyka částí III Evropské charty regionálních či menšinových jazyků a ochrany chorvatského jazyka částí II Charty

J. Kalašnikov, zástupce Ministerstva zahraničních věcí (dále jen „MZV“), zahájil tento bod informací o krocích, které MZV v současné době podstupuje. MZV zpracovalo za pomoci Sekretariátu Rady návrh materiálu pro vládu na rozšíření ochrany německého jazyka částí III Evropské charty regionálních či menšinových jazyků. Navržený materiál byl schválen kolegiem MZV a následně zaslán do mezirezortního připomínkového řízení, které bylo ukončeno 29. listopadu 2021. Z mezirezortního připomínkového řízení vzešly určité připomínky, některé měly doporučující charakter, některé byly technické povahy. Některé připomínky byly povahy zásadní, z nichž část se týká finančního aspektu a část věcného aspektu (jaká práva reálně rozšíření německé menšiny přinese a jak je zajištěno provádění těchto závazků ve vnitrostátním právním řádu), v obou případech bude zapotřebí provést vypořádání připomínek, bude zapotřebí zapojení i dalších resortů a Sekretariátu Rady. Co se týká ochrany chorvatského jazyka částí II Charty, tak MZV má připravený materiál. Je však třeba vyjasnit některé aspekty (např. finanční – dopady na státní rozpočet), navíc primárně se resort zaměřuje v současné době na němčinu, jejíž materiál chce vypracovat. H. Válková doplňuje, že odcházející vláda by takhle zásadní věci nejspíš řešit neměla, tudíž je vhodné jednat s novým premiérem, novým ministrem vnitra a novým ministrem zahraničních věcí. M. Dzingel vznáší dotaz na to, kdo bude koordinovat vypořádání připomínek a jestli je možnost alespoň nastínit časový harmonogram toho, jak dlouho může proces trvat. J. Kalašnikov uvádí, že koordinovat vypořádání bude Sekretariát Rady, MZV a další rezorty. Co se týká časového harmonogramu, tak záleží na tom, jak rychle se podaří vypořádat připomínky, navíc materiál ještě musí schvalovat obě komory parlamentu ČR a podepsat prezident.

Ad 3. Informace k situaci Chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice na Olšanském hřbitově

H. Válková uvádí další bod a předává slovo E. Číhalové. E. Číhalová říká, že původní informace o nepřístupnosti krypty a omezení přístupu do chrámu od listopadu byly mylné a přístup byl stále možný byť s omezeními. Paní Číhalovou a další příchozí do Chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice odmítali vpustit i přesto, že jejich vstup byl předem domluven s M. Červeným, ředitelem Správy pražských hřbitovů. Akt položení květin k oltáři nakonec proběhl, ale s velkými komplikacemi. E. Číhalová říká, že původní domluva byla taková, že kdo bude chtít vstoupit do krypty, tak požádá Ředitelství správy hřbitovů a klíč mu bude propůjčen u paní z kostela, která prodává svíčky. To se ale nestalo, a situace musela být opět operativně řešena po telefonu s M. Červeným, aby se E. Číhalová s jejími kolegy dostali do krypty, což se a konec po velkých komplikacích stalo. E. Číhalová pokračuje, že klíč je automaticky vydáván jen některým skupinám osob. M. Kocanda komentuje, že věří, že Správa pražských hřbitovů do konce roku vyřeší tyto problémy, protože dobehne stávající smlouva o pronájmu. J. Hajná říká, že prioritou je ochrana a oprava zmíněného chrámu. Stále probíhají otevřená jednání o budoucím fungování chrámu. Hlavní město Praha čeká na písemnou zprávu od zástupců pravoslavné církve o tom, jak by si představovali v budoucnu fungování záležitostí okolo chrámu. Teprve na základě těchto vstupů se bude dál postupovat a vytvoří se definitivní provozní řád chrámu. Navazuje M. Červený, který dodává, že smlouva byla vypovězena a končí koncem roku. Od nového roku tedy není platná. Jednání probíhají na Magistrátu hlavního města Prahy s Pravoslavnou obcí pro Prahu 3, se kterou byla smlouva uzavřena. V současné době se postup v této věci koordinuje s paní radní a s Výborem pro národnostní menšiny zastupitelstva hlavního města Prahy. Dodává, že situace, ve které se ocitla paní Číhalová, byla politováníhodná a neměla by se opakovat. H. Válková komentuje, že ruská národnostní menšina opakovaně upozorňuje na stávající stav a bylo by tedy dobré od 1. ledna 2022 tuto situaci vyřešit. J. Mitrovič, zástupce srbské národnostní menšiny, říká, že to není jen záležitost ruské menšiny, ale také jiných národnostních menšin, které se hlásí k pravoslavné víře. Uvádí také, že ve staré smlouvě bylo uvedeno, že smluvní strany budou při případném ukončení smlouvy nejdříve vést jednání směřující k sjednání dohod o ukončení této smlouvy. To však dle J. Mitroviče neproběhlo. H. Válková reaguje, že pokud si srbská menšina myslí, že smlouva nebyla vypovězena řádně, že má možnost obrátit se na soud. M. Červený reaguje tím, že jednání probíhala a byla poskytnuta tříměsíční výpovědní lhůta. Do budoucna doufá, že nastalé problémy vyřeší nová smlouva. Dokud nová smlouva není ustanovena, tak je přístup k chrámu možný skrz požádání na vrátnici, načež pracovníci infocentra chrám otevrou. H. Válková uzavírá, že usnesení k tomuto bodu nemáme, úkol pokračuje.

Ad 4. Možnost (symbolického) navrácení občanství obětem komunistického režimu z řad národnostních menšin

A. Kovářová uvádí další bod a přidává historický kontext. Českoslovenští občané běloruské národnosti, lékař Jan Geniuš a jeho žena básnířka a politička Larisa Geniuš, přišli v roce 1948 o československé občanství rozhodnutím MV ČSR a následně byli deportováni do SSSR a zavřeni do gulagu. Tvrdí, že je s podivem, že ani po tolika letech nebylo manželům Geniušovým občanství navráceno a proto vznáší dotaz na MV, zdali je možno rozhodnutí z roku 1948 o odebrání občanství zmíněným osobám přezkoumat a zrušit. P. Šťastný, zástupce MV, říká, že se těmito případy zabývalo už v minulosti. MV ČSR v minulosti manželům Geniušovým státní občanství opravdu odebralo. Z právního hlediska je to složitá situace, jelikož znovunabytí státního občanství vyžaduje součinnost zainteresovaných osob, které jsou ale v tomto případě po smrti, a není možné, aby místo nich žádal o znovunabytí někdo jiný. P. Šťastný uzavírá, že tyto skutečnosti nenahrávají rehabilitaci rodiny Geniušových. H. Válková otevřela rozpravu a vyjádřila souhlas, že po právní stránce neexistuje možnost navrácení občanství zesnulým osobám, byl by však prostor pro nějaký akt symbolického uznání občanství manželů Geniušových (nikoliv de iure). P. Doležal ze

Svazu měst a obcí ČR dodává, že paní Geniuš projevila v 70. letech zájem o znovunabytí československého státního občanství, to jí ale nebylo umožněno.

Ad 5. Různé

Informace o jednání Výboru pro dotační politiku

M. Kocanda konstatuje, že se v minulosti Rada neshodla na zrušení Výboru pro dotační politiku (dále jen „Výbor“) a činnost Výboru, který už je několik let neaktivní, by měla být obnovena. Někteří členové Výboru sami požádali o ukončení členství kvůli jeho neaktivitě. M. Kocanda pokračuje, že Sekretariát Rady zašle avízo členům výboru, a že 17. prosince 2021 proběhne jednání o budoucím fungování Výboru s členem Rady J. Balogem. V. Skalský také projevila zájem o zapojení do činnosti Výboru.

Podnět ukrajinské národnostní menšiny ke zřízení kulturně-vzdělávacího centra

M. Kocanda předává slovo B. Rajčincovi, zástupci ukrajinské národnostní menšiny. B. Rajčinec říká, že snahy o zřízení kulturně-vzdělávacího centra pokračují, nicméně se zatím nedaří věc zdárně ukončit. Zřízení centra navíc komplikuje současná pandemie COVID-19. H. Válková odpovídá, že tento podnět předá premiérovi nové vlády.

Informace o dotačním řízení programu na podporu kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin žijících v České republice na rok 2022

M. Němeček, zástupce Ministerstva kultury (dále jen „MK“), podává informace o dotačním řízení v programu na podporu kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin žijících v České republice na rok 2022. Do programu se přihlásilo celkem 63 projektů žádajících částku 15 482 000 Kč. Vzhledem k tomu, že není ještě schválený nový státní rozpočet, tak nelze s určitostí říct, jestli je reálné poskytnout celou žádanou částku.

Stručná informace o realizovaných a nerealizovaných projektech dotačního řízení v roce 2021 (vratky celé dotace spojené s Covid-19, změny rozpočtů).

M. Němeček, zástupce MK, uvádí, že v rámci dotačního programu MK požádalo o podporu 69 žadatelů s požadavkem 17 665 000 Kč. Podpořeno bylo 61 projektů ve výši 10 000 900 Kč. K 7. prosinci 2021 odstoupil od realizace 1 příjemce dotace. Poskytnutou dotaci vrátili 3 příjemci dotace. Celkem bylo vráceno na účet MK 518 000 Kč. Program Podpory v jazycích menšin obdržel na rok 2022 31 projektů s žádostí o 28 400 000 Kč. V roce 2021 to bylo 29 projektů s celkovou podporou 24 000 850 Kč.

T. Mertlík, zástupce Sekretariátu Rady, informuje o programu Evropská charta regionálních a menšinových jazyků, kde pouze 1 příjemce dotace požádal o změnu rozhodnutí, na což bylo přistoupeno. V programu Podpora terénní práce si požádali 3 příjemci o změnu rozhodnutí. Ve všech případech bylo na žádost přistoupeno. V programu Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce si 10 příjemců požádalo o změnu rozhodnutí. V 8 případech bylo žádostem vyhověno a 2 jsou zatím v řešení.

Doplnění zástupců romské, rusínské, ukrajinské a vietnamské národnostní menšiny do výběrové dotační komise MK v programu na podporu kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin žijících v České republice a doplnění zástupců maďarské, ruské a rusínské národnostní menšiny do výběrové dotační komise MK v programu Podpory rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin.

M. Němeček, zástupce MK, uvádí, že do výběrové dotační komise MK v programu na podporu kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin žijících v České republice doposud MK obdrželo nominaci za rusínskou a ukrajinskou menšinu² a do výběrové dotační

² Romská a Vietnamská menšina zaslali svoji nominaci Sekretariátu Rady po jednání Rady a Sekretariát ji zaslal MK.

komise MK v programu Podpory rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin nominaci za maďarskou, ruskou i rusínskou menšinu.

Informace ohledně vytvoření pozice zmocněnce pro romské záležitosti

M. Kocanda informuje o proběhlých jednáních na Radě vlády pro záležitosti romské menšiny (dále jen „RVZRM“), ohledně vytvoření pozice zmocněnce pro záležitosti romské záležitosti. Návrh na vytvoření pozice zmocněnce pro záležitosti romské menšiny byl jednomyslný. Pro tuto pozici byl doporučen Mgr. Jan Husák, člen RVZRM. RVZRM tento návrh projednala a drtivou většinou hlasů schválila usnesení, doporučující J. Husáka jako zmocněnce pro záležitosti romské menšiny. Úkol (pro RVZRM) na vytvoření této pozice je třeba splnit do konce roku 2022.

Informace o stavu procesu začlenění gruzínské menšiny do Rady a plán začlenění

M. Kocanda sděluje, že v současné době probíhá zpracování historické analýzy o historii a vztazích gruzínské národnostní menšiny v ČR, potažmo v bývalé ČSR, kterou vypracovává Ústav východoevropských studií Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, tato analýza by měla být předložena do konce ledna 2022, o čemž byla informována i gruzínská velvyslankyně.

Diskuze k návrhu na povinné očkování

H. Válková vysvětluje, že zařadila tento bod, aby si vyslechla názor národnostních menšin na povinné očkování a dovedla tak adekvátně tento názor prezentovat. E. Číhalová, zástupkyně ruské národnostní menšiny, informuje, že z ruské národnostní menšiny zaznívá velmi pozitivní odezva ohledně očkování. M. Dzingel, zástupce německé národnostní menšiny, též informuje o pozitivním přístupu k očkování této menšiny v České republice.

Místopředsedkyně Rady H. Válková uzavřela bod Různé a poděkovala přítomným za jejich aktivní účast na třetím letošním jednání Rady.

**prof. JUDr. Helena Válková, CSc.,
v. r.**

*místopředsedkyně Rady vlády pro
národnostní menšiny*